

การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
Development of Indicators of Student's Desirable Characteristics in
Schools under the Office of Bangkok Primary Educational Service Area

ฐิตินันท์ ปันมาก*

Thitinan Panmak

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Master of Arts (Buddhist Educational Administration)

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

พระครูกิตติญาณวิสิฐ, ระวีง เรืองสังข์**

Phrakhru Kittiyawisit, Rawing Ruangsanka

อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Lecturer of Department Educational Administration

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email : First.max@hotmail.com

Received : March 29, 2019

Revised : March 31, 2019

Accepted : April 30, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาสภาพความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ๒) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และ ๓) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้คุณลักษณะ

* นางสาวฐิตินันท์ ปันมาก Miss Thitinan Panmak หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย Master of Arts (Buddhist Educational Administration) Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

** พระครูกิตติญาณวิสิฐ, ดร. Phrakhru Kittiyawisit, Dr. ระวีง เรืองสังข์ Dr.Rawing Ruangsanka อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/ผู้ร่วมวิจัย และอาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Adviser and Lecturer of Department Educational Administration Mahachulalongkornrajavidyalaya University

อันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑๕๕ คน เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ๑) แบบสัมภาษณ์ และ ๒) แบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยายการวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สันด้วยโปรแกรม SPSS และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองด้วย โปรแกรม LISREL

ผลการวิจัย พบว่า

๑) สภาพความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษาพบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสม จำแนกออกเป็น ๘ องค์ประกอบหลัก ๔๖ ตัวบ่งชี้

๒) การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษาพบว่า จากการนำตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาไปวิเคราะห์ด้วยวิธีหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉากแวกซ์สามารถจัดกลุ่มใหม่ เข้าองค์ประกอบ ได้จำนวน ๖ องค์ประกอบหลัก ๔๐ ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ ๑ ด้านการเป็นพลเมืองของชาติ, องค์ประกอบที่ ๒ ด้านการมีส่วนร่วมต่อสังคม, องค์ประกอบที่ ๓ ด้านจิตสำนึกรักความเป็นไทย, องค์ประกอบที่ ๔ ด้านความซื่อตรง สุจริตใจ, องค์ประกอบที่ ๕ ด้านการมีวินัยต่อตนเองและองค์ประกอบที่ ๖ ด้านการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต

๓) ผลการวิจัยเกี่ยวกับการตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษาพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = ๑๑๘๓.๙๓$, $df = ๓๒๕$, $p = ๐.๐๐$, $\chi^2/df = ๑.๖๓$, $GFI = ๑.๐๐$, $AGFI = ๐.๙๘$, $RMSEA = ๐.๐๖๔$)

คำสำคัญ: การพัฒนาตัวบ่งชี้, คุณลักษณะอันพึงประสงค์, นักเรียน

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study the state of suitable indicators of desirable characteristics of students in schools under the Office of Bangkok Primary Educational Service Area, 2) to develop indicators of desirable characteristics of students in schools under the Office of Bangkok Primary Educational Service Area, and 3) to examine the relevance of indicators of desirable characteristics of students in schools under the Office of Bangkok Primary Educational Service Area. The data were collected from 155 samples by interview form and questionnaire and then analyzed by Pearson correlation in SPSS program and confirmatory factor analysis in LISREL program.

The results of the study found that:

1. The state of suitable indicators of desirable characteristics of students was classified into 8 main factors and 46 indicators.

2. In the development of desirable characteristics of students, the result of variable analysis with factor rotation by means of Varimax method could obtain 6 main factors and 40 indicators as follows; Factor 1: National civil, Factor 2: Social participation, Factor 3: Sense of Thainess, Factor 4: Sincerity and honesty, Factor 5: Self-discipline, and Factor 6: Learning and living a life.

3. The relevant examination result of indicators of students' desirable characteristics indicated that the model and empirical data were consistent ($\chi^2 = 1183.93$, $df = 725$, $p = 0.00$, $\chi^2/df = 1.63$, $GFI = 1.00$, $AGFI = 0.98$, $RMSEA = 0.094$)

Keywords : Development Of Indicators , Desirable Characteristics, Student

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยยุทธศาสตร์ใหม่สำหรับการพัฒนาสังคมไทยนั้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของเด็กไทย ซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและมีผลต่อความสำเร็จของประเทศชาติ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของเด็กไทยในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งร่างกายจิตใจ ความรู้และทักษะความสามารถ และในการพัฒนานั้นจำเป็นต้องพัฒนาอย่างเป็นระบบควบคู่กันไปทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจและ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ประพฤติและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมดีงามและพร้อมเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของประเทศชาติ^๑

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย ในปัจจุบันได้ยึดเอาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง ๘ ประการ ได้แก่

๑. รักชาติศาสนา ศรัทธา	๒. ซื่อสัตย์สุจริต
๓. มีวินัย	๔. ใฝ่เรียนรู้
๕. อยู่อย่างพอเพียง	๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
๗. รักความเป็นไทย	๘. มีจิตสาธารณะ

^๑ วาริน จำรัส, รายงานผลการสังเคราะห์ผลการดำเนินงานการพัฒนานักเรียน ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต ๑, ๒๕๕๕, หน้า ๔.

เพื่อปลูกฝังและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณลักษณะที่ดีสำหรับการดำรงชีวิตในสังคม ซึ่งการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ต้องใช้ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมตามสภาพจริงตามบริบทของโรงเรียน ฉะนั้น ครูผู้สอนจะต้องใช้เวลาในการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนแต่ละคนเพื่อนำมาประเมินและตัดสินผล^๒

ปัจจุบันการวัดและประเมินผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ในโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดเครื่องมือในการวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอย่างชัดเจน ซึ่งส่วนมากจะใช้การวัดจากการพิจารณาของครูผู้สอนอย่างเดียว อีกทั้งการสร้างเครื่องมือส่วนใหญ่มุ่งพัฒนาแบบวัดผลสัมฤทธิ์มากกว่าการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทำให้ขัดกับ แนวปฏิบัติการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ระบุแนวทางในการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในสถานศึกษานั้นจะต้องการประเมินที่หลากหลายรวมทั้งเครื่องมือและวิธีการใช้ที่เหมาะสม ซึ่งเครื่องมือที่จะสามารถประเมินได้ถึงระดับพฤติกรรมนั้น ควรมีการระบุไปถึงตัวบ่งชี้ระดับพฤติกรรม เนื่องจาก เพื่อให้ได้ผลการประเมินมีความน่าเชื่อถือและสอดคล้องกับพฤติกรรมของนักเรียน^๓

ด้วยเหตุผลที่กล่าวในข้างต้น การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ผลจากการดำเนินการวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์ในการที่จะสามารถนำไปใช้ในการวัดและประเมิน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของผู้เรียน ซึ่งจะเติบโตเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาสภาพความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
๒. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
๓. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

^๒ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐.

^๓ ภาณุภัทร ลิ้มจารุญ, การพัฒนาชุดเครื่องมือวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, (สาขาวิชาวัดและประเมินผลการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๒.

วิธีดำเนินการวิจัย

ได้ดำเนินการวิจัย ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มี ๑ ขั้นตอน ได้แก่

๑) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ ๒ พัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มี ๓ ขั้นตอน ได้แก่

๑) สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

๒) สร้างแบบสอบถาม

๓) แจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ ๓ ตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มี ๒ ขั้นตอน ดังนี้

๑) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน(Confirmatory Factor Analysis : CFA)

๒) ปรับปรุง/แก้ไขและนำเสนอ

ผลการวิจัย

จากการได้ดำเนินการวิจัยตามกระบวนการครบทุกแล้ว จึงได้สรุปผลการตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

ตอนที่ ๑ ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา พบว่า จากการศึกษาเอกสารทำให้ได้สภาพความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ แบ่งออกเป็น ๘ องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย

องค์ประกอบที่ ๑ ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มี ๖ ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบที่ ๒ ด้านซื่อสัตย์ สุจริต มี ๗ ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบที่ ๓ ด้านมีวินัย มี ๔ ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบที่ ๔ ด้านใฝ่เรียนรู้ มี ๖ ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบที่ ๕ ด้านอยู่อย่างพอเพียง มี ๕ ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบที่ ๖ ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน มี ๖ ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบที่ ๗ ด้านรักความเป็นไทย มี ๖ ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบที่ ๘ ด้านมีจิตสาธารณะ มี ๖ ตัวบ่งชี้ รวมทั้งสิ้น ๔๖ ตัวบ่งชี้

ตอนที่ ๒ ผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา แบ่งออกเป็น ๔ ตอน ดังนี้

๑) ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ พบว่า ตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษาควรเป็นตัวบ่งชี้ที่สามารถวัดพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างชัดเจน เป็นสิ่งที่นักเรียนทุกคนสามารถปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมตามวัยของนักเรียนและตามบริบทของสถานศึกษา การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา ควรมีการชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจ ตรงกันถึงเหตุผลที่ครูต้องอบรมและฝึกหัดให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ครบทุกด้าน เมื่อผู้ปกครองเข้าใจ และมุ่งหวังให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้นักเรียนเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไป ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงต้องร่วมกันพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน นอกจากนี้ควรมีการสร้างแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามตัวบ่งชี้ เพื่อให้นักเรียนได้ประเมินตนเองเป็นระยะ เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาต่อไป

๒) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น พบว่า สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๑๖ คน และเพศชาย จำนวน ๓๙ คน โดยอายุของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วง ๓๑ - ๔๐ ปี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน ๕๘ คน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๙๑ คน และเมื่อพิจารณาประสบการณ์สอน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีประสบการณ์สอน ๑ - ๕ ปี มากที่สุด ๔๙ คน ส่วนเมื่อพิจารณาตำแหน่ง/วิทยฐานะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีตำแหน่ง ครู จำนวน ๗๒ คน

๓) ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้น ตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา พบว่า ตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักชาติ ศาสนา กษัตริย์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านใฝ่เรียนรู้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า ตัวบ่งชี้ด้านใฝ่เรียนรู้ มีค่าสูงสุด เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง ๘ ตัว มีค่าความเบ้ต่ำเข้าใกล้ศูนย์ มีค่าความเบ้ อยู่ระหว่าง -๐.๖๑ ถึง -๐.๔๒ แสดงว่าตัวบ่งชี้ มีการแจกแจงของข้อมูลใกล้เคียงกับโค้งปกติ เมื่อพิจารณาค่าความโด่งตัวบ่งชี้ทั้ง ๘ ตัว มีค่าอยู่ระหว่าง -๐.๔๓ ถึง ๓.๑๗ แสดงว่าลักษณะการแจกแจงของข้อมูล สูงกว่าโค้งปกติ ข้อมูลมีการกระจายไม่มาก และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) มีค่า อยู่ระหว่าง ๐.๗๓ - ๐.๘๖ แสดงว่าข้อมูลของ ตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง ๘ ด้าน มีความใกล้เคียงกัน มีการกระจายของข้อมูลน้อย

๔) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๐๑ มีพิสัย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ตั้งแต่ ๐.๔๕๕ ถึง ๐.๘๕๔ ตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ตัวบ่งชี้พฤติกรรมด้านใฝ่เรียนรู้ และเมื่อพิจารณาจากค่าดัชนีไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน(Kaiser-Meyer-Olkin measure of sampling

adequacy) พบว่า มีค่าเท่ากับ ๐.๙๒๒ แสดงว่า ตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันมากพอ และมีความเหมาะสมที่ใช้วิเคราะห์องค์ประกอบ อยู่ในระดับ ดีมาก สามารถที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ตอนที่ ๓ ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

๑) ผลการหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนแมกซ์ (Varimax) พบว่า จากการนำตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ทั้งหมดจำนวน ๔๖ ตัว ไปวิเคราะห์ด้วยวิธีหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก แวนแมกซ์ สามารถจัดกลุ่มใหม่ ได้องค์ประกอบหลัก ๖ องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ ๔๐ ตัวบ่งชี้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ ด้านการเป็นพลเมืองของชาติ ได้ ๔ ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบที่ ๒ ด้านการมีส่วนร่วมต่อสังคม ได้ ๓ ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบที่ ๓ ด้านจิตสำนึกรักความเป็นไทย ได้ ๙ ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบที่ ๔ ด้านความซื่อตรง สุจริตใจ ได้ ๕ ตัวบ่งชี้

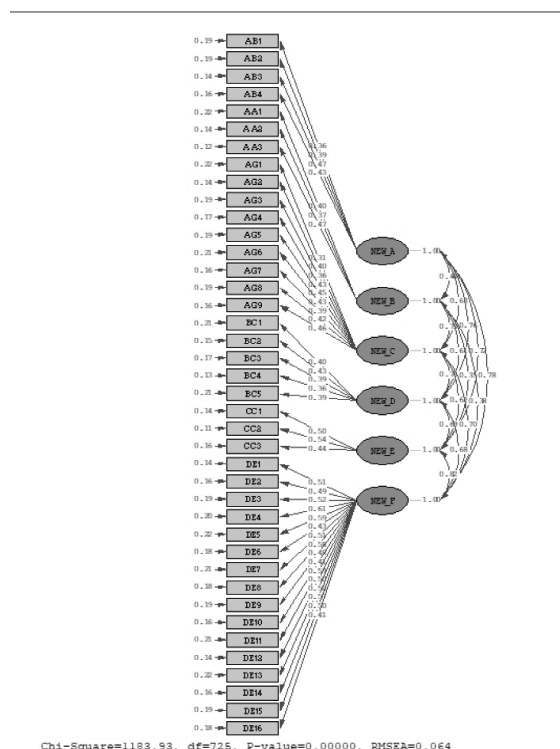
องค์ประกอบที่ ๕ ด้านการมีวินัยต่อตนเอง ได้ ๓ ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบที่ ๖ ด้านการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต ได้ ๑๖ ตัวบ่งชี้

๒) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกรายด้าน พบว่า โมเดลการวัดของตัวบ่งชี้ทั้ง ๖ องค์ประกอบ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี ทุกองค์ประกอบ เมื่อพิจารณาโดยจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านการเป็นพลเมืองของชาติ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบผ่านเกณฑ์ทุกตัวบ่งชี้ มีขนาดตั้งแต่ ๐.๕๔ ถึง ๐.๘๑, ด้านการมีส่วนร่วมต่อสังคม พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบผ่านเกณฑ์ทุกตัวบ่งชี้ มีขนาดตั้งแต่ ๐.๖๘ ถึง ๐.๗๕, ด้านจิตสำนึกรักความเป็นไทย พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบผ่านเกณฑ์ จำนวน ๘ ตัวบ่งชี้ มีขนาดตั้งแต่ ๐.๔๗ ถึง ๐.๗๕ และมีตัวบ่งชี้ จำนวน ๑ ตัว ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำกว่าเกณฑ์ ได้แก่ เข้าร่วมกิจกรรมที่แสดงความจงรักภักดี เทิดทูน เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์, ด้านความซื่อตรง สุจริตใจ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ผ่านเกณฑ์ทุกตัวบ่งชี้ มีขนาดตั้งแต่ ๐.๕๘ ถึง ๐.๗๕, ด้านการมีวินัยต่อตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบผ่านเกณฑ์ทุกตัวบ่งชี้ พบว่า มีขนาดตั้งแต่ ๐.๗๓ ถึง ๐.๘๖ ด้านการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบผ่านเกณฑ์ทุกตัวบ่งชี้ มีขนาดตั้งแต่ ๐.๖๘ ถึง ๐.๘๓

๓) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองตามโมเดลการวัดที่ใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ เท่ากับ ๑๑๘๓.๙๓ ซึ่งค่าไค-สแควร์แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ($\chi^2 = ๑๑๘๓.๙๓$, $df = ๗๒๕$, $p = ๐.๐๐$) ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์

(X^2/df) มีค่าเท่ากับ ๑.๖๓ แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ ๐.๐๖๔ ซึ่งมีค่าความคลาดเคลื่อนเล็กน้อย แต่ยังสามารถยอมรับได้อยู่ เพราะมีค่าต่ำกว่า ๐.๐๘ อยู่ในเกณฑ์ที่แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องที่กล่าวมาเป็นไปตามเกณฑ์ แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบแต่ละตัวบ่งชี้ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทุกตัว มีค่าเป็นบวกมีขนาดตั้งแต่ ๐.๓๖ ถึง ๐.๖๑ และภายในแต่ละองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบค่อนข้างใกล้เคียงกัน ดังรายละเอียดตามภาพที่ ๑

ภาพที่ ๑ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดล คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำประเด็นต่างๆ มาอภิปรายผล สรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยดังนี้

๑. จากผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า มีองค์ประกอบหลัก ๖ องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ ๔๐ ตัวบ่งชี้ ดังนี้
 - องค์ประกอบที่ ๑ ด้านการเป็นพลเมืองของชาติ
 - องค์ประกอบที่ ๒ ด้านการมีส่วนร่วมต่อสังคม

องค์ประกอบที่ ๓ ด้านจิตสำนึกรักความเป็นไทย

องค์ประกอบที่ ๔ ด้านความซื่อตรง สุจริตใจ

องค์ประกอบที่ ๕ ด้านการมีวินัยต่อตนเอง

องค์ประกอบที่ ๖ ด้านการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต

ทั้งนี้เนื่องจากว่า ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและทำการหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก (แวกซ์แมกซ์) จากองค์ประกอบเดิม ๘ องค์ประกอบ มี ๔๖ ตัวบ่งชี้

๒. เมื่อพิจารณาองค์ประกอบหลักด้านการเป็นพลเมืองของชาติ พบว่า ตัวบ่งชี้ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ตรงความความเป็นจริง ทั้งกาย วาจา ใจ เป็นตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ตรงตามความเป็นจริง ทั้งกาย วาจา ใจ เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่นักเรียนควรยึดถือปฏิบัติ เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ที่ต้องการเห็นคนไทยในอนาคต จะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารีมีวินัย รักชาติ ศาสนา และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง^๕

๓. เมื่อพิจารณาองค์ประกอบหลักด้านการมีส่วนร่วมต่อสังคม พบว่า ตัวบ่งชี้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน เป็นตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ และเป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน จะเป็นนักเรียนที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการมีส่วนร่วมต่อสังคม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระอำนาจ อดุลกาโม (น้อยนิล) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีความภูมิใจในความเป็นไทยและข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ, นักเรียนร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาที่ตนนับถือและนักเรียนยืนตรงเคารพธงชาติทุกครั้งที่ได้ยินเสียงเพลงชาติตามลำดับ^๖

๔. เมื่อพิจารณาองค์ประกอบหลักด้านจิตสำนึกรักความเป็นไทย พบว่า ตัวบ่งชี้แต่งกายเหมาะสมตามขนบธรรมเนียมของไทย มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ในโมเดลการวัดและตัวบ่งชี้เข้าร่วมกิจกรรม

^๕ ราชกิจจานุเบกษา, เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐), ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑, หน้า ๓๗.

^๖ พระอำนาจ อดุลกาโม (น้อยนิล), การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๖๓.

บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทย เช่น การแต่งกายตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทย, การเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม แสดงว่านักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการมีจิตสำนึกที่ดี รักความเป็นไทย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รจรินทร์ ผลนา ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต ๗ พบว่า องค์ประกอบหลักด้านความดีต่อสังคม มีองค์ประกอบย่อยในด้านรักความเป็นไทย ด้านความเป็นประชาธิปไตย ด้านความเสียสละ ซึ่งด้านจิตสาธารณะ มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด และมีผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลคุณลักษณะความเป็นคนดีที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงให้เห็นว่าการร่วมมือกัน บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม หากคนในสังคมปฏิบัติตามหลักประชาธิปไตยเชื่อว่าทุกสังคมย่อมเกิดความสงบสุข^๖

๕. เมื่อพิจารณาองค์ประกอบหลักด้านความซื่อตรง สุจริตใจ พบว่า ตัวบ่งชี้ความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดในโมเดลการวัดและตัวบ่งชี้ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว โดยหาประโยชน์ในทางมิชอบ มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด จะมีนิสัยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวโดยหาประโยชน์ในทางมิชอบ ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ผิด แสดงว่านักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านความซื่อตรง สุจริตใจ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สมรืน สิทธิยา ได้ทำงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ความซื่อสัตย์สุจริต นักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต ๒ พบว่า องค์ประกอบหลักด้านความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ มีความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี มีความละเอียด และเกรงกลัวต่อความผิดที่ตนเองกระทำ การประพฤติตนอย่างเหมาะสมและตรงไปตรงมา มีความตั้งใจจริงที่จะทำสิ่งที่ตั้งใจไว้ ไม่เปลี่ยนแปลงง่ายๆ การทำความดีตามที่ตนเองตั้งใจไว้ ไม่ทำผิดโดยที่คิดว่าคนอื่นไม่รู้และที่ตนเองกระทำ ซึ่งดัชนีวัดระดับความกลมกลืนมีความสอดคล้องกันระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์^๗

๖. เมื่อพิจารณาองค์ประกอบหลักด้านการมีวินัยต่อตนเอง พบว่า มีความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน แสดงให้เห็นว่า

^๖ รจรินทร์ ผลนา, การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต ๗, *วิทยานิพนธ์*, สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา (คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๕๘) บทคัดย่อ.

^๗ สมรืน สิทธิยา, การพัฒนาตัวบ่งชี้ความซื่อสัตย์สุจริต นักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต ๒, *วิทยานิพนธ์*, สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๖๐), หน้า ๑๕๗.

นักเรียนที่มีความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย จะมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการมีวินัยต่อตนเอง สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ รุ่งฤดี กล้าหาญ ได้ทำงานวิจัย เรื่องการพัฒนาแบบการวัดและประเมินพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายของไทยในศตวรรษที่ ๒๑ ผลการวิจัย พบว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายของไทยในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ความเสริมสร้าง ได้แก่ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความอดทน เนื่องจากมีวินัยอันเป็นพื้นฐานของการรู้ผิดชอบชั่วดี รับผิดชอบต่อหน้าที่และบทบาทของตนเอง ตลอดจนการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ให้เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ควรได้รับการปลูกฝังให้เกิดในตัวผู้เรียนในลำดับต้นๆ^๔

๗. เมื่อพิจารณาองค์ประกอบหลักด้านการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต พบว่า ตัวบ่งชี้รู้จักปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเองมีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดในโมเดลการวัดและตัวบ่งชี้มีนิสัยรักการอ่าน ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่รู้จักปรับปรุง และพัฒนาการทำงานของตนเอง พร้อมทั้ง มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง จะมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภัสวรรณ บุญนิธิ ได้ทำงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาความใฝ่เรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามทฤษฎีด้านจิตพิสัย ของบลูม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ พบว่า ระดับการพัฒนาความใฝ่เรียนรู้ด้วยการกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านจากแหล่งการค้นคว้า เพื่อความใฝ่เรียนรู้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยนักเรียนสามารถสรุปความรู้ที่ได้รับและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

บทสรุป

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำประเด็นต่างๆ มาสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย ดังนี้ จากผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่ามีองค์ประกอบหลัก ๖ องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ ๔๐ ตัวบ่งชี้ มีความสอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนดให้มีการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งคุณลักษณะคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการจะมีทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข ความเป็นพลเมืองดี รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

^๔ รุ่งฤดี กล้าหาญ, การพัฒนาแบบการวัดและประเมินพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายของไทยในศตวรรษที่ ๒๑, งานวิจัย, (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๘), หน้า ๓๒.

ข้อเสนอแนะ

๑) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า นักเรียนควรได้รับการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกด้าน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมหรือจัดทำโครงการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๒) ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

๑. จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบ ด้านการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ได้แก่ ตัวบ่งชี้มีนิสัยรักการอ่าน ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง แสดงว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ควรเสริมสร้างให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนมากที่สุด คือ เรื่อง การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งครูมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์นี้ โดยครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และนำมาสรุปเป็นความรู้

๒. จากผลการวิจัยควรนำไปสร้างเป็น แบบวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา โดยนำตัวบ่งชี้พฤติกรรมไปใช้ในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้

๓) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรทำศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษาในแต่ละด้าน โดยแยกตามระดับการศึกษา เนื่องจาก มีความแตกต่างกันตามช่วงวัยของนักเรียน

๒. ควรมีการทำวิจัยเพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน กับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อหาคุณภาพของนักเรียนในสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- พระอำนาจ อดุลกาโม (น้อยนิล). การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. **วิทยานิพนธ์ ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- ภาณุภัทร ลิ้มจารุญ. การพัฒนาชุดเครื่องมือวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาวัดและประเมินผลการศึกษา จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๑.
- รจรินทร์ ผลนา. การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๗. **วิทยานิพนธ์**. สาขาวิชาการ

วิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. ๒๕๕๘.
ราชกิจจานุเบกษา. เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ -๒๕๘๐). ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม
พ.ศ. ๒๕๖๑.

รุ่งฤดี กล้าหาญ. การพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายของไทยในศตวรรษที่ ๒๑. งานวิจัย. สถาบันทดสอบ
ทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), กรุงเทพมหานคร. ๒๕๕๘.

วาริน จำรัส. รายงานผลการสังเคราะห์ผลการดำเนินงานการพัฒนานักเรียน ให้มีคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต ๑. ๒๕๕๕.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพมหานคร :
สำนักงาน, ๒๕๕๓.

สมรัน สิทธิยา. การพัฒนาตัวบ่งชี้ความซื่อสัตย์สุจริต นักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาหนองบัวลำภู เขต ๒. วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการวิจัยและ
ประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ๒๕๖๐.